

بسمه تعالی

دانشگاه علوم پزشکی مشهد

معاونت آموزشی، مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی

نظام جامع ارزشیابی دوره های آموزشی در دانشگاه علوم پزشکی مشهد

مقدمه

یکی از وظایف اساسی و مهم دانشگاه‌های علوم پزشکی تدوین، اجرا و ارزشیابی برنامه‌ها و دوره‌های آموزشی است. نظارت و ارزشیابی یکی از اساسی‌ترین حلقه‌های مدیریت و برنامه‌ریزی آموزشی بوده و نتایج آن می‌تواند بستر لازم را برای تصمیم‌گیری مبتنی بر شواهد بومی و نیازهای واقعی سیستم، فراهم آورد. کسب اطمینان از کفایت فرایندهای جاری و تحقق اهداف آموزشی تعیین شده، امکان تحقق اصل پاسخگویی اجتماعی را فراهم می‌سازد.

اطلاعات حاصل از ارزشیابی دوره‌های آموزشی را می‌توان برای مقاصد تکوینی (formative) و پایانی (summative) استفاده نمود. ارزشیابی تکوینی دوره‌های آموزشی، نقاطی که قابلیت اصلاح و بهتر شدن دارد را مشخص می‌کند و زمینه را برای ارایه بازخورد فراهم می‌سازد. بدیهی است که نظارت به تنهایی هدف نیست و صرفاً وسیله‌ای جهت اتخاذ تصمیم و سیاست‌های اثربخش محسوب می‌شود. از این رو ارائه بازخورد به مسئولین ذی ربط و تعهد مسئولین به تصمیم‌گیری مبتنی بر نتایج ارزشیابی، بخش الزامی و تکمیلی این فرایند است. ارزشیابی دوره دارای کاربردهای متعددی است. که از جمله کاربردهای معمول آن می‌توان به تعیین ضرورت راه اندازی دوره های آموزشی (نیازسنجی)، تعیین مدل و فعالیت های دوره آموزشی (نیازسنجی و ارزشیابی درونداد)، ارزشیابی پیامد، ارزشیابی برونداد و تعیین کارایی و هزینه اثربخشی دوره در مقایسه با دوره های مشابه اشاره نمود.

این آیین نامه در مرکز مطالعات و توسعه آموزش علوم پزشکی دانشگاه علوم پزشکی مشهد تحت نظر متخصصین آموزش پزشکی طراحی و تدوین شد و پس از این مبنای تدوین و استقرار نظام جامع ارزشیابی دوره در این دانشگاه خواهد بود.

مأموریت

تربیت فارغ التحصیلانی متعهد و توانمند جهت خدمت رسانی و پاسخگویی به نیازهای سلامتی آحاد جامعه بر اساس جامعه‌نگری، عدالت اجتماعی، شواهد روزآمد و فن آوری های نوین

اهداف نظام ارزشیابی برنامه:

- شناسایی مشکلات برنامه های آموزشی در دانشگاه و دانشکده ها

- شناسایی مشکلات تاثیر گذار بر یادگیری دانشجویان از جمله مشکلات فرهنگی، اجتماعی، روانی، رفاهی و ...
- ارائه اطلاعات و مستندات روزآمد به مدیران جهت تصمیم گیری و سیاست گذاری مبتنی بر بهترین شواهد
- پیگیری منظم رفع مشکلات شناسایی شده و بازنگری دوره ای برنامه در جهت تحقق رسالت دانشکده ها و اسناد بالا دستی
- تدوین و اجرای نظام جامع ارزیابی دانشجو با تمرکز بر اهداف سند حداقل توانمندی های فارغ التحصیلان علوم پزشکی
- تدوین و اجرای نظام جامع ارزشیابی هیات علمی در جهت تحقق رسالت دانشکده ها در امکان تحقق اصل پاسخگویی اجتماعی

ساختار و تشکیلات ارزشیابی دوره

۱. دانشکده ها لازم است به صورت مجزا شیوه نامه نظام جامع ارزشیابی اختصاصی آن دانشکده را تدوین و پس از تصویب در شورای آموزشی دانشکده، به مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه ارسال کنند و پس از تطبیق با نظام جامع ارزشیابی دانشگاه و تصویب نهایی در شورای آموزشی دانشگاه در دانشکده مربوط اجرا شود.
۲. لازم است نظارت جامع و مستمر بر اجرای ارزشیابی دوره های آموزشی در دانشکده ها و ارزشیابی آن بر اساس شیوه نامه مصوب دانشکده و از طریق معاونت آموزشی دانشگاه صورت می گیرد. مرکز مطالعات و توسعه آموزش در تمام مراحل تدوین و استقرار نظام جامع ارزشیابی ملزم به ارائه مشاوره های تخصصی به دانشکده ها می باشد.
۳. دانشکده ها لازم است از میان تعاریف متعدد دوره و روش های ارزشیابی برنامه، مواردی را که در شیوه نامه ارزشیابی خود مورد بررسی قرار می دهند را به صورت دقیق تعیین نمایند.
۴. هر یک از دانشکده ها لازم است در شیوه نامه جامع ارزشیابی اختصاصی آن دانشکده ساختار و تشکیلات مدیریتی ارزشیابی دوره های آموزشی شامل کمیته های علمی و اجرایی، اعضای کمیته ها، کارشناسان ارزشیابی، شرح وظایف و ... را مشخص نمایند.
۵. ساختار مشخصی به عنوان واحد ارزشیابی در دانشکده ها لازم است تعریف و مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه باید خدمات مشاوره ای و تخصصی برای فعالیتهای ارزشیابی دانشکده طبق شرح وظایف دفاتر ارائه دهد.

طراحی و اجرای ارزشیابی

۱. هر یک از دانشکده ها لازم است در صورت وجود طبق استانداردهای کشوری برنامه های اعتباربخشی، دوره های

آموزشی مربوط به خود را بر اساس این استانداردها ارزشیابی کنند.

2. هر یک از دانشکده‌ها لازم است الزامات بیرونی مانند چارچوب‌های نهادهای اعتباربخشی مربوط را در زمینه ارزشیابی‌های درونی در شیوه نامه خود لحاظ کنند و خود را برای ارزشیابی توسط ارزیابان بیرونی آماده نمایند.
3. هر یک از دانشکده‌ها لازم است از بین کاربردهای متعدد ارزشیابی با استفاده از نظرات مشاوره ای متخصصان آموزش پزشکی در مرکز مطالعات توسعه دانشگاه موارد تعیین میزان اجرای فعالیت‌های تعهد شده (ارزشیابی فرایند) و تعیین میزان دستیابی به اهداف و پیامدهای دوره (ارزشیابی پیامد) را برای هر دوره مد نظر قرار دهند.
4. هر یک از دانشکده‌ها لازم است طبق زمان و فواصل مشخص شده توسط مرکز مطالعات و توسعه دانشگاه برنامه عملیاتی ارزشیابی دوره‌های آموزشی را به مرکز مطالعات ارائه دهند. ارزشیابی دوره در انتهای هر بلوک (سیستم بلوکی)، در انتهای هر نیمسال (برای هر درس در سیستم ترمی-واحدی)، در انتهای هر مقطع (علوم پایه، کارآموزی، کارورزی) انجام شود. در مورد دوره‌هایی که از قبل اجرا می‌شده است، دانشکده می‌تواند با توجه به امکانات در دسترس در مورد تناوب و فواصل ارزشیابی تصمیم‌گیری کند.
5. دانشکده‌ها لازم است زمان و فواصل اجرای ارزشیابی کلی دوره (کارشناسی، کارشناسی ارشد، دکتری تخصصی، برنامه های دکتری حرفه ای و دستیاری) را با توجه به طول دوره و امکانات در دسترس تعیین نمایند.
6. دانشکده‌ها لازم است جهت گردآوری اطلاعات در راستای استفاده از سامانه های منسجم و یکپارچه ارزشیابی گام بردارند.
7. هر یک از دانشکده‌ها لازم است به منظور تأمین صحت و اعتبار داده‌ها و با در نظر گرفتن قابلیت اجرایی آن منابع، روش‌های جمع‌آوری اطلاعات ارزشیابی و ابزارهای مختلف گردآوری اطلاعات را برای ارزشیابی دوره‌های مختلف تعیین نمایند. منابع اصلی اطلاعات ارزشیابی شامل دانشجویان، اعضای هیات علمی، مدیران و مسؤولان، مستندات و مدارک موجود مانند نتایج عملکرد دانشجویان در آزمون‌های دوره، طرح دوره و درس، محتوای دوره و آزمون‌های دوره و ... است. روش‌های گردآوری اطلاعات نیز متنوع بوده و شامل روش‌های کمی مانند پرسشنامه‌های نظرسنجی و روش‌های کیفی مانند مصاحبه و بحث گروهی است.

به طور خلاصه منابع و روش‌های جمع‌آوری اطلاعات ارزشیابی و ابزارهای گردآوری اطلاعات عبارتند از:

- نظرخواهی از دانشجویان، دانش‌آموختگان، اعضای هیات علمی و مدیران گروه و مسؤولان دانشکده در مورد کیفیت دوره و مدرسان دوره با پرسشنامه، مصاحبه و بحث گروهی به عنوان ارکان اصلی دوره‌های آموزشی
- ارزیابی جو و محیط آموزشی با پرسشنامه، مصاحبه و بحث گروهی
- استفاده از ابزارهای روا^۱ و پایا^۲ و متعدد به منظور گردآوری اطلاعات ارزشیابی و تأمین روایی و پایایی ابزارهای

خود ساخته

- بررسی مستندات و مدارک موجود مانند طرح دوره و درس، نتایج تحلیل کیفی آزمون های دوره، نتایج عملکرد دانشجویان در آزمون های دوره و ...

استفاده و انتشار نتایج ارزشیابی

۱. دانشکده ها لازم است نحوه استفاده و انتشار نتایج ارزشیابی از جمله ساختار گزارش، فواصل و نحوه انتشار نتایج، مخاطبان گزارش، میزان دسترسی و سطح دسترسی به نتایج توسط هریک از مخاطبان و نحوه نظارت و پیگیری در استفاده از نتایج توسط تمامی ذینفعان را مشخص نمایند.
۲. نتایج ارزشیابی های لازم است انجام شده به صورت گزارش کتبی تهیه شود و در اختیار مسؤولان دوره و دانشکده، اعضای هیات علمی و دانشجویان آن دوره قرار گیرد. گزارش ارزشیابی باید مشتمل بر پیشنهاداتی به منظور ارتقای دوره باشد.
۳. هر یک از دانشکده ها لازم است حفظ اصول رازداری، محرمانه بودن هویت افراد و نتایج ارزشیابی و رعایت عدالت را در طراحی و استقرار سیستم ارزشیابی مد نظر قرار دهند.
۴. مدیران و مسؤولان دوره از نتایج ارزشیابی به منظور اصلاح دوره های بعدی استفاده و مستندات مربوط به آن را در اختیار دفاتر ارزشیابی دانشکده قرار دهند. همچنین دانشکده ها موظفاند گزارش سالانه ای از نتایج ارزشیابی دوره های آموزشی آن دانشکده و مدارک مرتبط با استفاده از نتایج ارزشیابی و اصلاح دوره را به واحد ارزشیابی مرکز مطالعات و توسعه آموزش دانشگاه دانشگاه ارسال نمایند.

اللهم اجعل عواقب امورنا خیرا

این نظام جامع در مورخ 1401/01/30 در شورای آموزشی دانشگاه علوم پزشکی مشهد به تصویب رسید.

